

LBRIS

We know
books

Ieromonahul Macarie Markiș s-a născut în 1954 la Moscova. Absolvent al unei universități de inginerie din Moscova, la mijlocul anilor '80 va emigra în Statele Unite, unde va lucra ca programator. În 1987, este botezat ortodox la Boston. Va absolvi, în 1989, Seminarul Sfânta Treime din Jordanville, New York. În 2000, se întoarce în Rusia. În 2002 devine monah, iar în 2003 este hirotonit ieromonah.

Predă la Seminarului Teologic Ivanovo-Voznesensk. Este autor a numeroase cărți pe teme de actualitate creștină dedicate tineretului și familiei.

IEROMONAH MACARIE

ÎNDRUMAR DUHOVNICESC

Cheile Raiului

Traducere din limba rusă
Gheorghică Ciocoi

EDITURA DE SUFLET

București

LIBRIS | We know books

această lume romană, să piară poporul evreu, și vom fi mântuiți doar noi și cei din jurul nostru, prietenii noștri!” Dar atunci nu ar fi existat Biserica lui Dumnezeu de la un capăt la altul al lumii. Biserica a luat naștere ca o forță spirituală pe întreg pământul pentru că Sfinții Apostoli au ieșit în întâmpinarea lumii păgâne, pătrunzând nu doar în lumea greco-romană, ci în multe alte culturi, după cum o arată pilda sfinților cei întocmai cu apostolii Chiril și Metodie, care au înduhovnicit cultura popoarelor slave. „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16). Aceste cuvinte au trecut direct din Evanghelie în dumnezeiasca Liturghie, în momentul în care pâinea și vinul se transformă în Trupul și Sângele lui Hristos. Un creștin ia aminte pururea la cer, fiind ancorat însă întru cele pământești. Biserica leagă cerul de pământ, sprijinindu-ne astfel ca fiecare pas al nostru să devină un pas spre Rai. Tirania atee s-a dovedit neputincioasă în a distruge Raiul. Do vadă în acest sens este nevoița noilor mucenici din perioada comunistă. Ea a înfăptuit multe. Și astăzi legăturile care se voiau rupte le întărim și le extindem. După cum o arată realitățile zilei...

CUPRINS

<i>Cuvânt înainte</i>	5
Lucrarea minții noastre.....	7
Între magie și religie.....	10
Îndrumare de preț.....	14
Dincolo de Biserică – Biserica.....	21
Sub semnul Crucii.....	29
Lumânarea de dinaintea icoanei.....	35
Să se îndrepteze rugăciunea mea.....	41
Autostrada către rai.....	51
Bariera care nu există.....	62
Ca postul să fie unul autentic.....	65
Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul.....	72
Ceea ce ne oprește.....	79
Ceea ce ne schimbă.....	87
Arta de a fi liber.....	93
Cine plătește și pentru ce?.....	103
Despre dragoste.....	109
Arhierilor micii biserici.....	114
Axa cerească a patriei pământești.....	124
În întâmpinarea lumii.....	125

Creștinismul este chiar drumul vieții, drumul către țel, drumul către Hristos. A merge pe acest drum până la capăt și a deschide ușile Raiului reprezintă o nevoință personală a fiecăruia. A ne ajuta unul pe celălalt pe cale este sarcina noastră.

Pentru a-i ajuta pe nou-veniți, Biserica le înmânează toate cheile, le dăruiește întreg tezaurul său de nestemate, nenumăratele ei bogății. În zilele noastre, pentru prima oară după mai multe veacuri, mulțumită accesului la informație și educație, creștinul poate primi mai ușor toate acestea. Doar o mică parte, ne semnificativă, introductivă, este inclusă în acest scurt îndrumar: însă îi va ajuta pe cei care astăzi au pornit în călătorie și care se angajează în această „lucrare”...

LUCRAREA MINȚII NOASTRE

Putem noi, oameni obișnuiți, să căutăm o îndrumare într-o lucrare aparte, independentă? Nu ar fi mai bine să avem reguli simple, instrucțiuni clare și stricte? Cu ele te simți încrezător și liniștit, iar în lipsa lor devii temător. Căci în Biserică sunt atât de multe lucruri tainice, complicate și de neînțeles... Toate acestea, spun unii, sunt doar apanajul preoților, nu e treaba noastră...

După datele ultimei decade a veacului al XX-lea, dintre toate Bisericile și organizațiile religioase din Statele Unite, Ortodoxia a ocupat primul loc în ceea ce privește rata de convertire. Și aceasta, pentru un motiv bine întemeiat: reprezentanții acestei națiuni știu să prețuiască moștenirea spirituală a veacurilor trecute, indiferent din ce parte a lumii vine. Mulți oameni, de la elevi, studenți, adulți și până la pastorii protestanți cu experiență, descoperă în Ortodoxie acea credință autentică și adevărata Biserică, a cărei pierdere este atât de evidentă în țările occidentale.

Iată o relatare dintr-o revistă ortodoxă:

Un tânăr din Pennsylvania a început să meargă la o biserică ortodoxă. S-a apucat să citească literatură religioasă, care, din fericire în deceniile de pe urmă, a apărut din belșug în mai multe limbi. A discutat cu un preot, s-a familiarizat cu slujbele.

După o vreme, a fost botezat și primit cu bucurie în parohie. Dar enoriașii au observat că tânărul era nedumerit. Privea în jur curios, de parcă ar fi așteptat ceva. Problema a fost rezolvată într-un mod surprinzător. Tânărul a profitat de o ocazie pentru a-l întreba pe preot:

– Spuneți-mi, când am să pot merge mai departe?

– Cum „mai departe”? s-a mirat preotul.

– Ei, următoarea treaptă de inițiere!

– Care treaptă?

– Prima treaptă a fost Botezul. Am făcut tot ceea ce mi s-a spus. Acum povestiți-mi despre ritualurile tainice și despre învățăturile secrete, care sunt dezvăluite în cea de-a doua treaptă a inițierii.

În naivitatea lui, era convins că, dacă Ortodoxia este „de tradiție răsăriteană antică”, atunci, desigur, totul „ține de ritualurile și învățăturile secrete”. La fel ca în lojile masonice și în sectele oculte, unde „cei mai de sus” împărtășesc celor de jos instrucțiuni și directive stricte. Nu știu dacă a fost dezamăgit când a aflat că toate acestea erau o neghio-

bie și că nu avea nici o legătură cu Biserica. Nu există „înălți” și „de jos” în Ortodoxie. Nu există ritualuri și învățături „secrete” – și, în general, nu există nici un secret. A face cunoștință cu cele tainice, a înțelege cele de neînțeles, a lămuri lucruri complexe, foarte dificile – la propriu, ca la școală – o face fiecare după posibilități.

Oamenii sunt diferiți, preoții și mireni au însușiri și studii felurite, așadar le stau în față sarcini diferite – dar nu în sensul de supunere de rob a unora față de alții. „La Dumnezeu nu există fii și fiice vitrege – a spus odată patriarhul Aleksei al II-lea. Mai mult, Tatăl ceresc nu are nepoți și strănepoți. Toți sunt fii care se află pe prima treaptă de rudenie cu Domnul.” Este foarte important să înțelegem acest lucru.

Și acesta să fie pentru noi cel dintâi îndrumar: să ne amintim întotdeauna de demnitatea noastră cerească, de însușirea dăruită nouă de a deveni fii și fiice ale Tatălui ceresc – valoare supremă a fiecărui suflet pentru care Dumnezeu Și-a vărsat Sângele pe Cruce.

A-ți cunoaște credința, Biserica, a vedea temeliile dezvoltării vieții duhovnicești este lucrarea fiecăruia dintre noi și o problemă stringentă.

ÎNTRE MAGIE ȘI RELIGIE

Ați auzit vreodată o discuție ca în relatarea de mai jos într-o biserică, la serviciu sau pe o bancă din fața blocului?

– S-a deschis un dosar penal împotriva ginerelei mele, fiindcă, fiind beat, a făcut ceva nepotrivit. Și deja avea antecedente penale. Mă duc la biserică, aprind lumânări, dau acatiste, dar nu ajută la nimic. Ieri a venit anchetatorul. Trebuie să merg la un clarvăzător, cunosc unul renumit.

– Ei bine, du-te la clarvăzătorul tău! Ce te ține la biserică?

– La biserică e mai ieftin.

Mi s-a întâmplat în mai multe rânduri... De fiecare dată când e deschis un dosar parcă ai merge la interogatoriu. Ca și cum Domnul Însuși întreabă: „Tu, preotule, ce-ai făcut pentru acest suflet întunecat și nefericit? Cum l-ai ajutat să scape din ghearele superstiției și ateismului?” Și văd cât de slabe sunt scuzele mele.

O întrebare legitimă... De ce avem nevoie de Biserică? Răspunsul către soacra celui

anchetat este limpede, fără dubii: pentru a evita justiția care pedepsește. Femeia aprinde un anumit număr de lumânări, scrie o tonă de pomelnice cu numele ginerelei ei alcoolice, face câteva donații către o biserică – și va economisi bani omițând serviciile unui „clarvăzător”. Restul nu e treaba ei, totul se va aranja de la sine. Fie că anchetatorul va pierde dosarul, fie că cel anchetat pleacă la lucru în străinătate, fie inima judecătorului devine simțitoare la momentul potrivit – orice se poate întâmpla. Speră să nu fie dat în judecată ginerele și să se șteargă totul.

S-ar putea să vi se pară amuzant. Probabil nu abuzați de alcool, nu provocați scandaluri și nu vă comportați precum huliganii, neavând nici rude apropiate care să facă asta. Și credeți că locul unui astfel de om este în spatele gratiilor, unde poate fi adus în fire, și că încercarea de a opri mecanismul juridic cu ajutorul Bisericii (ori al unui „clarvăzător”) e o treabă nebunească. Și, în general, aveți dreptate. S-ar putea să privim lucrurile cu prea multă indulgență... De parcă ar fi scene din desenele animate: „Nu-mi spuneți unde să pun o lumânare pentru o tranzacție de succes?... – Depinde cu ce faceți comerț. – Cu dulciuri orientale. – Asta doar la catedrală.” Dar dacă avem de-a face cu o tragedie, cu o boală incurabilă, o depresie fără ieșire, când oamenii dau fuga îngroziți la biserică, cad în genunchi și cer în lacrimi ajutor?..

La biserică mergem pentru ajutor în necazuri și nevoi – și este un lucru îndreptățit. La ce fel de ajutor ne așteptăm? Există două tipuri de ajutor, diferența dintre ele fiind mare. Ajutorul vine din nelucrare și din lucrare. Unii caută ajutor în schimbarea celor din afară, dar fără schimbarea căilor și intențiilor lor, a nemișcării eului lor în direcția corectă, în conformitate cu voința celui de la care solicită ajutor. Fără să vrem, întâlnim din când în când ajutor în ambele sensuri. Orice susținere reală a celor săraci, reabilitarea celor care se droghează și a alcoolicilor – acesta este un ajutor activ. Când vedem un semn limpede: „donează pentru băutură”, să ne întrebăm conștiința despre rezultatele ulterioare.

A existat un caz în regiunea noastră: se distribuiau fonduri pentru victimele unui dezastru natural. O femeie, salvată de la moarte dintr-un incendiu, care a primit ajutoare, a murit din pricina alcoolismului. Dacă oamenii caută ajutor din partea puterilor lumii nevăzute, atunci ajutorul într-o nelucrare se numește „magie”, iar ajutorul lucrător – „religie”. Dacă Dumnezeu îl iubește pe om și nu-i voiește răul, magia în schimb este legătura cu forțele întunecate ale răului, care sunt demonii – indiferent ce v-ar minți clarvăzătorii, extrasenzorialii, ghicitorii, astrologii etc. Pe de altă parte, întrucât numai Dumnezeu este în stare să schimbe însăși firea omului pentru care El S-a făcut om, a murit pe Cruce și a înviat, putem primi un ajutor

real în lucrarea noastră doar în unire cu El. Acesta este sensul cuvântului latin *religio*: restabilirea legăturii omului cu Ziditorul, legătură pe care am pierdut-o din cauza vătămării firii noastre, înclinației noastre către rău și către păcat, întunecării voinței noastre.

Religia este „facă-se voia Ta”, iar magia, „facă-se voia mea”.

Ațiunea acestei soacre neînțelepte este un exemplu tipic de magie. Pentru ea, nu există nici o diferență între biserică și „clarvăzători”. Și de aceea un ginere bețiv, care este dus la tribunal și e convins că nu va fi pedepsit, va sparge cu siguranță mereu capul cuiva sau va ataca cu cuțitul. Când venim la Biserica lui Dumnezeu pentru a ne ruga pentru un copil bolnav, un prieten care suferă ori pentru țara noastră, nu ne schimbăm atitudinea față de nimeni. Firește, Domnul cunoaște durerile și nevoile noastre mai bine decât noi. Dar noi nu ne străduim să ne schimbăm. Credința noastră ne unește cu El ca să devenim mai buni, mai curați, mai înțelepți, cu luare-aminte și cu răbdare față de semenii – iar prin iubirea noastră slăbim răul și întărim binele în această lume – pentru că Dumnezeu S-a dat pe Sine la moarte pentru viața acestei lumi, căci ne iubește, El Însuși fiind iubire. Deci oricine este călăuzit de credință are un motiv să fie în Biserică. Nu putem, desigur, să învinovățim pe nimeni, dar trebuie să avertizăm: până ce nu schimbați direcția voinței voastre, ea nu vă va duce către bine. Și voința voastră este liberă...

ÎNDRUMARE DE PREȚ

Există o vorbă ce pare amuzantă, dar de fapt este foarte serioasă: dacă omul este „produsul” lui Dumnezeu, atunci El are nevoie de manualul producătorului. Este limpede despre ce fel de manual vorbesc: Biblia.

Într-adevăr, oricine se numește sau dorește să fie creștin ar face bine să accepte Biblia ca îndrumar de primă mână. Întrebarea este: a cui e această „primă mână”? A Domnului Dumnezeu? Sau a altcuiva? Și este aceasta cu adevărat un îndrumar sau doar o colecție de reguli și interdicții?

Să vorbim puțin despre Biblie. Chiar și fără a o deschide, doar privind-o, putem învăța o mulțime de lucruri interesante. Cuvântul „Biblie” înseamnă „cărți”. De ce la plural? Pentru că sub o singură copertă sunt adunate texte scrise de diferiți autori, cu felurite ocazii, în stiluri diferite, în momente diferite, în trei limbi diferite – ebraică, aramaică, greacă. Rescrise, traduse și editate în mod repetat atât de mult, încât traducerea greacă păstrată

de Biserică s-a dovedit a fi cu câteva sute de ani mai veche decât textul editat și păstrat de comunitatea evreiască.

În continuare, să vedem înscrisul: Sfintele Scripturi ale *Vechiului și Noului Testament*.

Cărțile *Vechiului Testament* au fost scrise înainte de nașterea lui Hristos, pe parcursul mai multor veacuri, iar diversitatea lor este impresionantă: relatări despre crearea lumii, a ființelor vii și a omului, despre căderea și izgonirea din Rai, despre potop, despre turnul Babel, despre istoria evreilor din vechime, despre migrația lor în Egipt și despre minunata ieșire de aici, despre pustia prin care au trecut, despre ajungerea în Țara Sfântă și exterminarea fără milă a semințiilor care locuiau acolo, despre judecătorii și regii lui Israel și ai Iudeii, despre victoriile și înfrângerile lor, despre sălășluirea în Mesopotamia și întoarcerea lor în Țara Sfântă, despre ridicarea și refacerea Templului din Ierusalim. Există aici o carte de rugăciuni cunoscută tuturor – *Psaltirea*. Există și grăiri înțelepte din felurite epoci, despre istoria credinței și necredinței, despre evlavie și necredincioșie, despre credință și schimbare, despre dreptate și înșelăciune, despre curaj și lașitate, iubire și ură, bucurie și tristețe. Și, în cele din urmă, aici sunt adunate profeții uimitoare, în unele privințe tainice, care dezvăluie întunericul și răul acestei lumi, insuflă nădejde în triumful luminii și bunății.

LIBRIS

We know
books

Cărțile *Noului Testament* sunt cu totul altfel. Ele au fost scrise într-o perioadă scurtă de timp, la mijlocul veacului întâi după Hristos. Au fost scrise de oameni care se cunoșteau bine unul cu altul, cuprind subiecte asemănătoare. Primele patru cărți sunt mărturia unor martori oculari și contemporani ai vieții pământești a lui Iisus Hristos. Ele se numesc „Evanghelii” – „vești bune”. A cincea este o continuare a relatării evenimentelor din viețile ucenicilor Domnului, numită „Faptele Apostolilor”. Urmează Epistolele – scrisori ale apostolilor către diverse persoane în împrejurări practice din acele timpuri. Și doar ultima dintre cărți, tainică, Apocalipsa (descoperirea), amintește oarecum de profețiile din *Vechiul Testament*. Cuvântul „Evanghelie – vestea cea bună” este adesea aplicat întregii vieți pământești și propovăduirii Mântuitorului, învățaturii și moștenirii creștine: așa îl folosesc chiar autorii cărților *Noului Testament*. Uneori s-a crezut și chiar s-a insistat că *Vechiul Testament* trebuie studiat înainte de a trece la *Noul Testament*, și s-a adus drept argument următoarea analogie: când construiesc o casă, pun mai întâi fundația și mai apoi ridic zidurile.

Într-adevăr, tot astfel a fost și în cazul evreilor, în mijlocul cărora a trăit, a propovăduit, a făcut minuni și a fost răstignit Hristos. *Vechiul Testament* a fost pentru ei temelia întregii viziuni asupra lumii, a întregii lor

existențe – de aceea, apostolii și autorii din primele veacuri au vorbit atât de mult despre primirea prorociilor *Vechiului Testament* și au dovedit din Scripturi adevărul întrupării Fiului lui Dumnezeu. Rabinii evrei au negat acest lucru și continuă să-l nege. După veacuri de dispute, cu greu ar fi posibil să vorbim de vreo schimbare.

Se spune că studierea *Vechiului Testament* nu e neapărat necesară. Dacă scrierile *Vechiului Testament* ar fi fost temelia credinței creștine, nici strămoșii noștri și nici celelalte popoare nu ar fi acceptat-o. Îl cunoaștem pe Hristos, Biserica, lumea Evangheliei la fel ca în urmă cu un mileniu. Așa cum copiii care vin pe lume își cunosc întâi de toate părinții și abia apoi bunicii. Sfânta Scriptură – în primul rând *Noul Testament* și apoi *Vechiul Testament* – are o valoare uriașă pentru noi. Nu este doar o „comoară” (care a fost ascunsă), ci un mijloc deschis tuturor și folosit în permanență, o legătură cu izvorul credinței și al vieții însăși. Dar este o legătură, nu izvorul, un mijloc, nu un scop. Pentru că un creștin crede nu în Biblie, ci în Hristos. În El personal. Dacă ți se pare că diferența este mică, atunci ia aminte la răstignire.

Căci, într-adevăr, dacă ne-ar fi de ajuns o carte, o listă cu reguli și cu interdicții, Domnul Însuși ne-ar fi dat-o: ne-ar fi azvârlit-o pe un covor magic dintr-un elicopter albatru sau dintr-o farfurie zburătoare. Dar El